

SV

SV

SV

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION

Bryssel den 7.5.2008
KOM(2008) 238 slutlig

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET,
EUROPAPARLAMENTET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA
KOMMITTÉN, REGIONKOMMITTÉN OCH EUROPEISKA CENTRALBANKEN**

**EMU@10: Framsteg och utmaningar efter 10 år av den ekonomiska och monetära
unionen**

{SEK(2008) 553}

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL RÅDET,
EUROPAPARLAMENTET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA
KOMMITTÉN, REGIONKOMMITTÉN OCH EUROPEISKA CENTRALBANKEN**

**EMU@10: Framsteg och utmaningar efter 10 år av den ekonomiska och monetära
unionen**

ETT HISTORISKT STEG

Den 2 maj 1998 fattade Europas ledare det historiska beslutet att införa den gemensamma valutan, euron. Övergången till den sista etappen av EMU – den ekonomiska och monetära unionen – den 1 januari 1999 utgjorde en vattendelare för den europeiska integrationen. Beslutet var i grunden ekonomiskt men sände samtidigt en mycket kraftfull politisk signal till de europeiska medborgarna och resten av världen om att Europa hade förmågan att fatta långtgående beslut för att befästa en gemensam framtid i välstånd för en kontinent som alltför ofta hade genomlidit krig och varit drabbad av ekonomisk och politisk instabilitet. Inledandet av EMU – den viktigaste monetära reformen sedan Bretton Woods – var ett djärvt steg utan motstycke i modern europeisk ekonomisk historia och ett beslut som förändrade det globala ekonomiska landskapet.

Nu, tio år senare, kan man konstatera att euron blivit en otvetydig framgång. Den gemensamma valutan har blivit en symbol för Europa och ses av Europas medborgare som ett av de mest positiva resultaten av den europeiska integrationen tillsammans med uppnåendet av fri rörlighet inom EU och fred i Europa. En av två personer i euroområdet uppger sig se EU som liktydigt med den gemensamma valutan. EMU har säkerställt makroekonomisk stabilitet och inneburit ett uppsving för den gränsöverskridande handeln, den finansiella integrationen och investeringsaktiviteten. Antalet länder som infört euron har ökat från ursprungligen elva till femton i början av 2008 och kommer att stiga ytterligare. EMU är en framgång av strategisk dimension för EU, liksom för den övriga världen, där Europa har blivit en ett sammansvetsat område av makroekonomisk stabilitet, vilket är särskilt välkommet i dessa tider av finansiell turbulens.

Samtidigt som euron blev en klar framgång har den än så länge **inte levt upp till en del de ursprungliga förväntningarna.** Produktions- och särskilt produktivitetstillväxten har varit lägre än i andra utvecklade ekonomier och den ojämna inkomst- och förmögenhetsfördelningen har i allt högre grad uppfattats som ett problem. Dessutom är en rad viktiga utmaningar, som när EMU utformades ännu inte visat sig eller bara kunde skönjas, nu mycket mer akuta. Globaliseringen går vidare i snabb takt och naturresurserna blir alltmer knappa. Klimatförändringarna och effekterna av befolkningens åldrande kommer att medföra ytterligare påfrestningar på våra ekonomiers expansionsförmåga. Korrigeringen av globala obalanser pressar dessutom upp eurons växelkurs och sätter våra finansiella system under tryck. Samtidigt som fortgående utvidgningen av euroområdet gör dess ekonomi mer dynamisk kommer den också att göra EMU mer heterogen, vilket ställer större krav på dess anpassningsförmåga.

I detta meddelande och den medföljande rapporten¹ **bedöms erfarenheterna av det första decenniet av EMU, beskrivs målen för euron och de utmaningar euroområdet står inför och presenteras en politisk dagordning** för att EMU ska bli fortsatt framgångsrik.

DE FÖRSTA TIO ÅRENS VIKTIGASTE RESULTAT

Införandet av euron innebar en **fullständigt förändrad makroekonomisk miljö** i, och även utanför, de deltagande medlemsstaterna. En gemensam penningpolitik i förening med en nationell men samordnad finanspolitik har främjat makroekonomisk stabilitet. De växelkursomläggningar som periodvis skakat de europeiska ekonomierna tillhör numera det förflutna. Europeiska centralbanken (ECB), som tilldelades ansvaret för penningpolitiken, etablerade snabbt sin trovärdighet. Budgetdisciplinen har förbättrats betydligt, stärkt av stabilitets- och tillväxtpakten. Ekonomin i euroområdet har uppnått en snabbare ekonomisk och finansiell integration än i resten av EU och ekonomins förmåga att anpassa sig till externa chocker har blivit starkare. Generellt sett har framsteg gjorts på en lång rad områden, vilket illustreras av följande exempel:

Penningpolitiken har förankrat de långsiktiga inflationsförväntningarna på en nivå som ligger nära ECB:s definition av prisstabilitet. Den genomsnittliga inflationstakten i EMU låg under dess första decennium på drygt 2 %, en minskning från 3 % under 1990-talet och 8–10 % under 1970- och 1980-talen. De nominella räntesatserna har sjunkit till i genomsnitt runt 5 % sedan införandet av euron, en minskning från 12 % under 1980-talet respektive 9 % under 1990-talet. I reala termer har räntorna i EMU kommit ned till nivåer som inte skådats på flera decennier, också i länder som hade upplevt en hög grad av stabilitet före införandet av euron. Det ska medges att inflationen har ökat på senare tid till följd av snabbt stigande olje- och råvarupriser, och turbulensen på de finansiella marknaderna har lett till stramare kreditvillkor för hushåll och företag. En återgång till låg inflation och mer normala kreditvillkor kan dock förväntas när väl trycket från dessa externa faktorer klingar av – även om olje- och råvarupriserna trendmässigt kan fortsätta att stiga till följd av stark efterfrågan från snabbväxande utvecklingsländer.

Finanspolitiken har understött den makroekonomiska stabiliteten i EMU. De senaste årens framsteg med att konsolidera de offentliga finanserna har varit imponerande och kulminerat i ett underskott på bara 0,6 % av BNP jämfört med i genomsnitt 4 % under både 1980- och 1990-talet. Reformen av stabilitets- och tillväxtpakten 2005 bidrog inte bara till större budgetdisciplin utan främjade också en mer varaktig korrigerings av alltför stora underskott genom att motverka att länderna tillgrip engångsåtgärder. Konjunkturförstärkande ekonomisk politik är numera också mindre vanlig även om man inte fullt ut fått bukt med sådana tendenser. Detta har, också tack vare oväntade ökningarna i skatteinkomster under de allra senaste åren, resulterat i att inget land i euroområdet 2007 hade ett underskott i de offentliga finanserna på över 3 % och att det sammantagna underskottet för euroområdet (på 0,6 % av BNP 2007) var det lägsta på många decennier. Tio av de femton länderna i euroområdet redovisade faktiskt antingen ett budgetöverskott eller ett saldo nästan i balans för 2007.

¹ SEK(2008) 553 "EMU@10: Framsteg och utmaningar efter 10 år av den ekonomiska och monetära unionen".

EMU har främjat ekonomisk integration och marknadsintegration. Avlägsnandet av växelkursrisk och lägre gränsöverskridande transaktionskostnader har bidragit till att utveckla den inre marknaden och integrera produktmarknaderna. Handelsflödena mellan länderna i euroområdet står nu för en tredjedel av områdets BNP, en ökning från en fjärdedel för tio år sedan, och tillgängliga uppskattningar pekar på att avskaffandet av växelkursfluktuationerna kan förklara upp till hälften av denna ökning. Dessutom står nu direktinvesteringar mellan länderna i euroområdet för en tredjedel av BNP jämfört med inledningsvis en femtedel. Här tyder uppskattningar på att uppemot två tredjedelar av denna ökning direkt kan hänföras till införandet av den gemensamma valutan. Detta har skapat betydande skalfördelar, stimulerat konkurrensen och haft tydliga effekter på produktiviteten. Sänkningen av riskpåslag i kapitalkostnads kalkyler har dessutom lett till kraftigt ökade investeringar, som nu har nått över 22 % av BNP – en nivå som inte observerats sedan början av 1990-talet. Den gemensamma valutan uppskattas totalt på dessa olika sätt ha främjat arbetsproduktiviteten per arbetad timme med så mycket som 5 % sedan euron infördes.

Euron har verkat som **en kraftfull katalysator för integrationen på de finansiella marknaderna.** Interbankpenningmarknaderna i euro har blivit helt integrerade och samtidigt har de gränsöverskridande transaktionerna mellan banker stadigt ökat sedan 1999. Den gränsöverskridande konsolideringen i banksektorn går allt snabbare och de sexton största bankkoncernerna har nu mer än 25 % av sina tillgångar i EU utanför hemlandet. Det har utvecklats en omfattande marknad i företagsobligationer denominerade i euro, med en årlig bruttoemissionsvolym på mer än 1 biljon euro som nu klart överstiger de uppskattningsvis 800 miljarder euro som anskaffas genom emissioner inom den offentliga sektorn. Även aktiemarknaderna har integrerats i snabbare takt än på andra håll, och andelen aktier som innehas i andra länders bolag i euroområdet har ökat från 20 till 40 %. Infrastrukturen på de finansiella marknaderna har utvecklats och utvecklingen av gränsöverskridande finansiella grossisttjänster har gått framåt, samtidigt som det gemensamma eurobetalningsområdet beräknas avskaffa skillnader mellan nationella och gränsöverskridande detaljistbetalningar. Parallellt med detta har ett visst mått av reglerings- och tillsynskonvergens uppnåtts genom genomförandet av handlingsplanen för finansiella tjänster och arbetet inom Lamfalussy-kommittéerna.

EMU har **förbättrat euroområdets förmåga att anpassa sig till en ogynnsam ekonomisk utveckling i omvärlden.** Euroområdet har under sitt första decennium utsatts för en rad ekonomiska chocker som sammanhänger med den internationella konjunkturutvecklingen, främst sviterna av den spruckna IT-bubblan och den påföljande konjunktturnedgången i USA i början av 2000-talet. Den påföljande konjunktursvackan i euroområdet i början av decenniet var inte desto mindre betydligt mildare än vid jämförbara perioder före införandet av den gemensamma valutan. Idag tycks åter igen euroområdet vara skyddat från de värsta följderna av den nuvarande globala finansiella turbulensen. Förmågan att förankra inflationsförväntningarna har bidragit till denna förbättrade förmåga att klara av ekonomiska chocker, liksom de reformer som genomförts inom ramen för Lissabonstrategin för tillväxt och sysselsättning och den förnyade budgetdisciplin som följt på reformen av stabilitets- och tillväxtpakten.

EMU har inneburit **betydande fördelar för de medlemsstater som befinner sig i en upphämningsprocess**. En stabil makroekonomisk miljö med låga räntesatser kombinerat med stöd av politiken för ökad sammanhållning, och dess struktur- och sammanhållningsfonder har skapat förutsättningarna för en snabbare ekonomisk upphämtning. De positiva effekterna av en sund ekonomisk politik har förstärkts av att de nationella finansmarknaderna har utvecklats och integrerats med resten av euroområdet. Medlemskapet i EMU är därför inte oväntat mycket lockande för de tolv medlemsstater som gått med i EU sedan 2004. Tre har ju faktiskt redan framgångsrikt anslutit sig till euroområdet och Slovakien är redo att ansluta sig 2009.

Euron har varaktigt etablerat sig som **världens andra internationella valuta**. Emissionerna av internationella skuldebrev denominerade i euro översteg 2004 de motsvarande emissionerna i US-dollar, och euron har ända sedan den infördes varit den näst största valutan för lån som emitteras av banker i euroområdet till låntagare utanför euroområdet (36 % jämfört med 45 % för lån denominerade i US-dollar). Euron är också den näst största aktivt handlade valutan på valutamarknaderna globalt, och den används i mer än en tredjedel av alla valutatransaktioner. Den officiella användningen av euron har ökat och eurons andel av världens öppet redovisade reserver har stigit från 18 % 1999 till över 25 % 2007. Dess roll som faktureringsvaluta i internationell handel eller som avvecklingsvaluta har ökat och används nu i 50 % av euroområdets utrikeshandel. Euron har också blivit mycket viktig i många tredjeländer, särskilt i EU-länder som är kandidatländer för att gå med i euroområdet och i angränsande EU-länder och mer än 60 % av dessa länders handel faktureras nu i euro.

Euroområdet har utvecklats till **ett stabiliserande kraftfält för Europa och världsekonomin**. Tack vare eurons växande internationella ställning, redan på grund av storleken av euroområdets ekonomi, har den ekonomiska politiken i EMU en växande global betydelse. Med balans i de utrikes affärerna, en trovärdig makroekonomisk ram och ett sunt finansiellt system har euroområdet bidragit till en kontrollerad utveckling av världsekonomin, även under den mycket turbulenta perioden de senaste månaderna.

Euroområdet har utvecklat en **sund struktur för ekonomisk styrning**. Samtidigt som huvudansvaret för den ekonomiska politiken ligger kvar på den nationella nivån har en samsyn utvecklats bland medlemsstaterna i EMU om att sunda offentliga finanser, en flexibel och integrerad arbetsmarknad, flexibla och integrerade produktmarknader och finansiella marknader är nödvändigt för att EU ska fungera effektivt. Genom reformen av stabilitets- och tillväxtpakten 2005 blev för ramen för den ekonomiska styrningen i allt högre grad en uppgift för de nationella regeringarna. I den reviderade Lissabonstrategin för tillväxt och sysselsättning fastställs också i riktlinje nr 6 att medlemsstaterna bör "bidra till en dynamisk och väl fungerande ekonomisk och monetär union". **Eurogruppen har fungerat som ett centralt forum** för euroområdets finansministrar att ta upp sådana frågor om den gemensamma valutan som går utöver de fördragsstyrda övervaknings- och samordningsuppgifterna. Genom att dess informella karaktär uppmuntrar till en öppen och uppriktig diskussion, utgör Eurogruppen rätt forum för att utveckla samsyn och tydliga ståndpunkter i makroekonomiska frågor som rör euroområdet. Eurogruppen har med tiden blivit mer synlig och fått ökad betydelse, särskilt sedan den utnämnde sin första ständiga ordförande i januari 2005. På det internationella planet har gemensamma åtgärder som vidtagits av euroområdet gett ett ökat internationellt inflytande, vilket visades av det aktiva deltagandet av eurogruppens trojka – ordföranden i eurogruppen, ECB:s ordförande och kommissionsledamoten med ansvar för ekonomiska och monetära frågor – i den bilaterala

dialogen med Kina och andra länder, och genom förra årets multilaterala samråd om globala obalanser under ledning av IMF.

Alla dessa positiva förändringar har sammantaget lett till att **rekordartade 16 miljoner nya arbetstillfällen skapats** i euroområdet **under EMU:s första decennium**. Sysselsättningen har stigit med mer än 15 % sedan den gemensamma valutan infördes samtidigt som arbetslösheten har sjunkit till omkring 7 % av arbetskraften, den lägsta nivån sedan mer än 15 år. Ett viktigt konstaterande är att jobbtillväxten var högre än i andra mogna ekonomier, även jämfört med USA. Merparten av dessa förbättringar avspeglar reformer både av arbetsmarknaden och av socialförsäkringssystemen som genomförts inom ramen för Lissabonstrategin för tillväxt och sysselsättning och samordningen av EMU:s övervakningsram samt den återhållsamma löneutveckling som har kännetecknat de flesta länder i euroområdet. Det visar tydligt att Europas arbetskraft har förmåga att svara upp till nya utmaningar och åstadkomma de nödvändiga förändringar som i slutändan kommer att resultera i ytterligare skapande av nya arbetstillfällen och högre ekonomisk tillväxt.

EMU:s KVARVARANDE UTMANINGAR VÄXER I BETYDELSE TILL FÖLJD AV NYA GLOBALA TRENDER

Den generella bilden av EMU:s första decennium är således mycket positiv. Alla förväntningar har dock inte blivit uppfyllda.

Den potentiella tillväxten, på omkring 2 % per år, **är fortfarande alltför låg**. Även om sysselsättningen stigit kraftigt, och trots de positiva effekterna av den gemensamma valutan, har produktivitetstillväxten sjunkit från 1½ % på 1990-talet till omkring 1 % under detta decennium. Detta har resulterat i att euroområdets inkomst per capita har legat kvar på 70 % av den i Förenta staterna. Samtidigt som de flesta mindre ekonomierna i euroområdet har haft en utomordentligt positiv utveckling borde den potentiella tillväxten ha varit väsentligt högre i vissa av de största medlemsstaterna.

Dessutom **har väsentliga och varaktiga skillnader konstaterats länderna emellan** i fråga om inflation och enhetsarbetskostnader. Tendensen till bestående skillnader mellan medlemsstaterna i euroområdet har delvis förklarats av alltför oflexibla priser och löner. Det har saknats en smidig anpassning av priser och löner mellan produkter, sektorer och regioner. Detta har lett till ackumulerade konkurrenskraftsförluster och stora obalanser i de utrikes affärerna, som det i EMU krävs långa anpassningsperioder för att korrigera. Detta avspeglar att det strukturella reformarbetet de senaste åren inte drivits lika ambitiöst som inför införandet av euron, vilket strider mot tidigare förväntningar om att avsaknaden av möjligheten att justera växelkursen skulle öka incitamenten för strukturella reformer. På samma sätt som för EU som helhet är produktmarknaderna i euroområdet ännu bara delvis integrerade och den gränsöverskridande tjänstehandeln är fortfarande inte särskilt utvecklad.

Euron är som internationell valuta en viktig tillgång för alla medlemmar i euroområdet och för EU som helhet. **Bristen på en tydlig internationell strategi** och avsaknaden av en stark röst i internationella fora innebär dock kostnader för euroområdet i en alltmer globaliserad värld. De globala ekonomiska obalanser som utvecklats sedan mitten av 1990-talet börjar bli kännbara, med alltför stora och snabba växelkurssvängningar, och systemen för att garantera finansiell stabilitet utsätts för stora påfrestningar. Tillväxtekonomiernas snabbt ökande efterfrågan på knappa energiresurser och andra råvaror möts av ett begränsat utbud, vilket i sin tur leder till att priserna på olja, livsmedel och andra råvaror skjuter i höjden. Den gemensamma valutan utgör ett värn i denna turbulenta miljö som kan ge euroområdet en unik möjlighet att spela en nyckelroll på den globala politiska arenan när det gäller att motverka de medföljande riskerna. Denna potential utnyttjas dock inte i tillräcklig utsträckning eftersom det saknas både en tydligt definierad internationell strategi och en effektiv internationell närvaro för euron.

Slutligen återspeglar inte den offentliga bilden av euron i full utsträckning EMU:s goda ekonomiska resultat. Euron används ofta som syndabock för svaga ekonomiska resultat som i själva verket är en följd av en olämplig ekonomisk politik på nationell nivå. Dessutom tror medborgarna i vissa EU-länder att priserna ökade betydligt på grund av euron. Även om den totala inflationen endast påverkades marginellt vid tidpunkten för övergången har faktiskt oskäligen prisökningar i specifika sektorer och länder skadat bilden av euron och fortsätter att göra det. Samtidigt har det faktum att EMU:s ekonomiska dimension inte utvecklats i samma utsträckning som den monetära också spätt på farhågorna för att euroområdet skulle vara oförmöget att klara av de centrala utmaningar det ställs inför och ytterligare försvagat den offentliga bilden av euroområdet.

Helt klart finns det fortfarande mycket kvar att göra. EMU:s politiska dagordning för det kommande decenniet kommer emellertid inte bara att utformas för att uppfylla de förväntningar som ursprungligen ställdes på den utan också påverkas av framväxten av nya globala utmaningar som kommer att förstärka de svagheter i EMU som beskrivits ovan.

- Globaliseringen går vidare i snabb takt, med tillväxtekonomier som tävlar med utvecklade ekonomier inom lågteknologisk industriell verksamhet och i allt större utsträckning inom sektorer med högt förädlingsvärde. Globaliseringen erbjuder stora möjligheter till marknadsstillväxt och leder till lägre priser och större urval för konsumenterna, samt effektivitetsvinster för producenterna. Den ställer dock även starka krav på anpassningsförmåga hos medlemsstaterna i euroområdet eftersom nya verksamheter kommer att behöva ersätta industribranscher på tillbakagång och eftersom forskning, innovation och humankapital blir allt viktigare drivkrafter för en dynamisk ekonomi. Globaliseringen ställer vidare ytterligare krav på euroområdet att ta på sig en aktiv roll i fråga om den globala ekonomiska och finansiella styrningen.
- Livsmedels- och energipriserna är på uppgång, drivna av snabb tillväxt i den globala ekonomin och förändrade konsumtionsmönster i tillväxtekonomierna. Klimatförändringen har också en växande ekonomisk inverkan. Denna utveckling kan inverka begränsande på tillväxten och kan försämra inkomst- och förmögenhetsfördelningen eftersom det är de sämst ställda som relativt sett drabbas mest. En försvårande faktor är att uppgifterna att hålla tillbaka klimatförändringen och tygla livsmedels- och energipriserna inte lätt kan lösas samtidigt. Dessa problem kan påverka länderna i euroområdet olika, vilket ökar behovet att säkerställa en smidig anpassning till ekonomiska chocker.

- Befolkningen i euroområdet, liksom på andra håll, **åldras** samtidigt **snabbt**. Detta leder till att andelen av befolkningen som är beroende av pensioner kommer att öka, vilket samtidigt minskar ekonomins tillväxtpotential. Kvoten mellan antalet förvärvsarbetsande och antalet äldre personer beräknas halveras under de följande fyra decennierna – och med antagande om oförändrad politik, kommer den potentiella tillväxten att sjunka till drygt 1 % per år från omkring 2 % för närvarande. Den åldrande befolkningen kommer också att ställa relativt stora krav på offentliga utgifter, och om inte reformer görs i pensions- och sjukvårdssystemen kommer den att öka de offentliga utgifterna som andel av BNP med uppskattningsvis 4 procentenheter under de kommande fyra decennierna. Åldrande befolkningar utgör en allvarlig utmaning för euroområdets anpassningsförmåga och innebär en risk för de offentliga finansernas hållbarhet och, mer allmänt, för dess välfärdssystem.

Dessa långsiktiga trender, vars effekter blir alltmer kännbara, kommer att utgöra utmaningar för alla avancerade ekonomiers ekonomiska resultat i fråga om tillväxt, makroekonomisk stabilitet, anpassningskapacitet, hållbarhet i socialförsäkringssystemen samt för inkomst- och förmögenhetsfördelningen. De kommer också att skapa **politiska utmaningar som är särskilt akuta för euroområdet** med tanke på dess relativt låga tillväxtpotential, svagare anpassningsförmåga, höga offentliga skuldsättning samt det starka ömsesidiga beroende som finns mellan dess ekonomier.

EN POLITISK DAGORDNING MED TRE HUVUDKOMponenter FÖR EMU:S ANDRA DECENNIUM

Erfarenheten av det första decenniet av EMU visar på en rad brister som behöver åtgärdas. Det kommer att bli nödvändigt att konsolidera den svår vunna makroekonomiska stabiliteten och samtidigt göra följande: **a)** höja tillväxtpotentialen samt garantera och förbättra välfärden för medborgarna i euroområdet, **b)** säkerställa en smidig anpassningskapacitet i takt med att EMU utvidgas med nya medlemmar, och **c)** framgångsrikt skydda euroområdets intressen i den globala ekonomin. Det är viktigt att tänka på att dessa ansträngningar måste göras i en global miljö som har förändrats betydligt sedan euron infördes och att underlåtenhet nu kommer att kosta mycket mer.

Kommissionen föreslår en dagordning i tre delar för att klara av dessa utmaningar:

- Den inhemska dagordningen syftar till att fördjupa samordningen och övervakningen av finanspolitiken, bredda den makroekonomiska övervakningen i EMU till att inte bara omfatta finanspolitiken och bättre integrera strukturella reformer i den övergripande samordningen av den ekonomiska politiken inom EMU.
- Den yttre dagordningen syftar till att förstärka eurons roll i styrningen av den globala ekonomin.
- Båda dessa dagordningar kommer att kräva ett mer effektivt system för ekonomisk styrning.

I. Den inhemska dagordningen för den ekonomiska politiken: bättre samordning och övervakning

Fördjupad och breddad övervakning

Stabilitets- och tillväxtpaktens förfarande vid alltför stora underskott (paktens korrigeringsaspekt) bör fortsätta att strikt tillämpas och **övervakningen inom ramen för paktens preventiva aspekt bör förbättras**. Samordningen av finanspolitiken bör bättre styra den nationella budgetpolitiken över konjunkturcykeln, dvs. i båda goda och sämre ekonomiska tider. Övervakningen av de offentliga finanserna bör fördjupas och omfatta två huvudsakliga områden:

i) **att säkerställa hållbara offentliga finanser till gagn för kommande generationer**. På det nationella planet skulle antagandet av medelfristiga ramar för finanspolitiken vara ett stort steg på vägen mot att uppnå stabila och hållbara offentliga finanser. För att bli effektiva bör sådana ramar inbegripa välformulerade utgiftsregler, som gör det möjligt för automatiska finanspolitiska stabilisatorer att verka inom tillämpningsområdet för stabilitets- och tillväxtpakten och samtidigt anpassa de offentliga utgifternas sammansättning till ekonomins strukturella och konjunkturbetingade behov. När det gäller euroområdet bör större vikt läggas vid att övervaka hur den offentliga skuldsättningen utvecklas, samtidigt som de medelfristiga budgetmålen bör stärkas för att hantera implicita skulder. Långsiktiga budgetberäkningar som belyser en åldrande befolknings effekter på de offentliga finanserna kan vara ett stöd vid utarbetandet av nationella hållbarhetsstrategier och främja åtgärder för att reformera pensions- och vårdsystemen samt öka sysselsättningsgraden.

ii) **att höja de offentliga finansernas kvalitet**, med andra ord att säkerställa bättre valuta för offentliga medel, genom att styra de offentliga utgifterna och skattesystemen mot tillväxtfrämjande och konkurrenshöjande verksamheter. Reformen av sociala utgiftsprogram som erbjuder bättre inkomstskydd och samtidigt stärker incitamenten att arbeta – den s.k. flexicurity-modellen – skulle också väsentligt bidra till att stärka de offentliga finansernas hållbarhet och kvalitet och samtidigt säkerställa att budgetarna stödjer den makroekonomiska stabiliteten.

Utöver övervakningen av de offentliga finanserna finns det ett tydligt behov av att **bredda övervakningen till att även omfatta makroekonomiska obalanser**. En trendmässig utveckling inom en medlemsstat såsom ökande bytesbalansunderskott, bestående avvikande inflationsutveckling eller en obalanserad tillväxttrend behöver övervakas eftersom förekomsten av spridningseffekter och det växande ömsesidiga beroendet mellan euroområdets ekonomier innebär att denna utveckling utgör ett problem inte bara för landet utan även för euroområdet som helhet. Erfarenheterna av de första tio åren av EMU visar att marknadsintegrationen, särskilt på det finansiella tjänsteområdet, har varit gynnsam för EMU – eftersom den kan medverka till att absorbera makroekonomiska störningar genom att ge möjlighet till riskspridning och främja omfördelning av resurser – men att den också kan förstärka avvikelser mellan de deltagande länderna om den inte förenas med en lämplig ekonomisk politik. Vissa av dessa avvikelser kan vara oproblematiske – eftersom de återspeglar upphämnings- eller helt enkelt anpassningsprocessen – men de kan också vara skadliga och bero på en ineffektiv anpassning. I det här fallet skulle en förstärkt övervakning kunna hjälpa de berörda länderna att utforma tidiga motåtgärder innan avvikelserna blir bestående.

Slutligen kommer en **bredare övervakning av kandidatländerna för medlemskap i euroområdet**, liknande den som föreslås för euroområdets befintliga medlemsstater, att vara avgörande för att hjälpa dem att förbereda sig för de utmaningar det innebär att dela en gemensam valuta. Många framtida medlemmar av euroområdet har stort inflöde av kapital (som avspeglar förväntningar om en fortsatt snabb inkomstillväxt) och snabbt växande finansiell sektor, vilka båda kan leda till en kreditexpansion (i de flesta fall från en låg utgångsnivå) och resultera i obalanser i de utrikes affärerna. Övervakningen av presumtiva nya länder i euroområdet sker via bedömningen av konvergensprogrammen. Det finns inte desto mindre utrymme för en kraftfullare styrning av politikens utformning och närmare övervakning av den ekonomiska utvecklingen, särskilt för de länder som deltar i växelkursmekanismen ERM II, vilken både är en del av kriterierna för antagande av euron och ett verktyg för att främja hållbar nominell och real konvergens. Detta bör inte innebära att några ytterligare begränsningar för inträde i euroområdet införs.

Övervakningen måste bygga på de befintliga instrumenten. Nyckelinstrumenten för övervakningen av finanspolitiken och samordningen av den ekonomiska politiken är entydigt förankrade i fördraget och stabilitets- och tillväxtpakten. Verkställigheten av stabilitets- och tillväxtpaktens förfaranden vid alltför stora underskott (den s.k. korrigeringsaspekten) kommer att förbli ett grundläggande inslag när det gäller avstyra överträdelser av fördraget. I stabilitets- och tillväxtpakten ges definitionen och bedömningen av de medelfristiga budgetstrategierna genom rådets yttranden om de nationella stabilitetsprogrammen. I artikel 99 i fördraget anges att ”medlemsstaterna ska betrakta den ekonomiska politiken som en fråga av gemensamt intresse och samordna denna politik inom rådet”. Lissabonprocessens rekommendationer för euroområdet och de specifika rekommendationerna för varje land utgör nyckelinstrument för styrning och övervakning. Det finns emellertid utrymme att förbättra de sätt på vilka dessa instrument används. Analysen av de första tio åren stödjer argumenten för att främja stabilitets- och tillväxtpaktens preventiva aspekt, vilket godkändes av Ekofinrådet², för att stödja genomförandet av en hållbar budgetpolitik och ta itu med bredare frågeställningar som kan komma att påverka den makroekonomiska stabiliteten i ett land och EMU:s övergripande funktion. Dessa fördragsbaserade instrument kompletteras av den medelfristiga budgetöversyn som Eurogruppen genomför på våren varje år. Den har hittills inriktats på budgetövervakning, men tillämpningsområdet för denna mekanism för kollegial granskning bör utvidgas för att göra den fördragsbaserade övervakningen mer effektiv.

Strukturpolitiken bör vara bättre integrerad i samordningsförfarandet.

Euroområdet har ett **särskilt intresse av att de strukturella reformerna blir framgångsrika**. Att öka takten i reformerna – vilket naturligtvis är välkommet i EU som helhet – är ett absolut krav när det gäller euroområdet. Det är viktigt att inse att förbättrade marknadsreaktioner kommer att ge dubbel utdelning – genom att de stimulerar ökande levnadsstandard på lång sikt och samtidigt möjliggör en bättre anpassning till chocker samt främja makroekonomisk stabilitet. Empiriska studier från våra analyser visat att strukturella reformer i länder som delar den gemensamma valutan får högre multiplikatoreffekter än på andra håll, vilket betyder att de länder som genomför strukturella reformer kan få mer utdelning av detta medan de länder som halkar efter kan komma att få betala ett högre pris för sin passivitet. Lissabonstrategin för tillväxt och sysselsättning, som har varit avgörande för att föra upp strukturella reformer på den politiska dagordningen, utgör grunden för att identifiera

² KOM(2007) 316.

de mest angelägna områdena för åtgärder genom riktlinje 6 om euroområdet och de specifika rekommendationerna för euroområdet.

För att euroområdet ska fungera väl är det mycket viktigt **att kvarvarande hinder för integrationen av produktmarknaderna undanröjs**. Trots att EMU och programmet för den inre marknaden stimulerat skapandet av mer öppna ekonomier hämmar likväl låg produktivitetstillväxt och inträdeshinder särskilt på tjänstemarknaderna en effektiv anpassning till föränderliga ekonomiska förhållanden i euroområdet och leder till ett fortsatt tryck uppåt på priserna. Innovation och spridning av ny teknik, som är viktiga faktorer för att främja både konkurrens och produktivitet, halkar efter i euroområdets medlemsstater. Marknadsövervakningssystemet som föreslås i översynen av den inre marknaden bör inrätta särskilt på att rätta till dessa brister.

Det krävs bättre fungerande arbetsmarknader i euroområdet för att skapa en grogrund för förändringar i en globaliserad ekonomi och höja tillväxtpotentialen i en situation med åldrande befolkningar. Större löneflexibilitet och lönedifferentiering mellan olika branscher, yrken och regioner, samt investeringar i personalutveckling är avgörande för att höja konkurrenskraften och skapa förutsättningar för en smidig omfördelning av resurser i händelse av ekonomiska chocker. Ett stort antal reformer för att höja arbetsproduktiviteten har genomförts inom ramen för Lissabonstrategin – och har också gett resultat. Resultaten har dock varit ojämna länderna emellan och den bör därför fortfarande ligga i centrum för reformstrategierna under nästa decennium. Reformerna av de sociala utgiftsprogrammen och den aktiva arbetsmarknadspolitiken bör syfta till att erbjuda bättre inkomstskydd och samtidigt stärka incitamenten att arbeta.

Euroområdet kan dra **jämförelsevis stora fördelar av att främja den finansiella integrationen i EU**. Betydande framsteg har gjorts när det gäller att integrera de finansiella marknaderna i EU, men det krävs ytterligare ansträngningar för att höja de finansiella marknadernas effektivitet och likviditet i euroområdet. Detta skulle underlätta den ekonomiska anpassningen genom att riskerna fördelas och främja en mer likformig spridning av den gemensamma penningpolitiken över hela euroområdet. Det krävs i synnerhet ökade ansträngningar för att främja tillhandahållandet av finansiella tjänster till privatpersoner och små och medelstora företag, förbättra effektiviteten i finansiering genom obligationer på företagsnivå och offentlig nivå och en sänkning av kostnaderna i samband med reglering och tillsyn för finansiella mellanhänder som verkar i en miljö med flera olika jurisdiktioner. Med tanke på eurosysteemets och de deltagande medlemsstaternas delade ansvar för att garantera den finansiella stabiliteten i euroområdet som helhet, finns det ett ökande behov av ett mer kraftfullt gränsöverskridande samarbete i fråga om åtgärder för förebyggande, hantering och lösning av kriser i takt med att den finansiella integrationen fortskrider. Mot bakgrund av dessa specifika effektivitets- och stabilitetshänsyn och med lärdom av den senaste tidens finansiella turbulens bör euroområdet inta en stark roll när det gäller att främja EU:s dagordning för finansiell integration och för att förstärka EU:s åtgärder för finansiell stabilitet.

Det finns därför ett behov av **att stärka incitamenten för att fullfölja reformarbetet** i euroområdet för att dra nytta av EMU:s fulla potential. Att integrera strukturpolitiken i samordningsförfarandet i euroområdet kan bidra till detta på följande tre sätt: a) Rekommendationerna för euroområdet som helhet tillsammans med de länderspecifika rekommendationer som utfärdas inom ramen för de integrerade riktlinjerna i Lissabonstrategin utgör grundstommen för samordning av strukturreformer. Det krävs en närmare övervakning av hur de genomförs. b) Reformen 2005 av stabilitets- och tillväxtpakten skapade möjligheten att vid bedömningen av framsteg i riktning mot de medelfristiga målen för de offentliga finanserna ta hänsyn till strukturella reformer som är betungande för de offentliga finanserna på kort sikt men som ger långsiktiga vinster i termer av tillväxt och finanspolitisk hållbarhet. För att säkerställa att de åtaganden som innefattas i stabilitets- och tillväxtpakten uppfylls, skulle man kunna införa ett system för kollegial granskning baserat på den analytiska ram som utvecklats i Lissabonstrategin och förhandsinformation från medlemsstaterna. c) För att åstadkomma en bättre ordningsföljd i reformarbetet bör en förbättring av de finansiella marknadernas funktion ges särskild prioritet. Detta skulle inte bara få gynnsamma effekter på tillväxt och sysselsättning, utan också hjälpa till att stärka incitamenten för andra strukturella reformer genom att deras långsiktiga fördelar tidigareläggs och genom att kapital kan allokteras till de nya investeringsmöjligheter som uppstått tack vare strukturreformer.

II. Dagordningen för den yttre politiken: Att stärka euroområdets internationella roll

Eurons internationella ställning medför fördelar, förpliktelser och risker. Den medverkar till att utveckla den finansiella sektorn i Europa, ger avkastning från användningen av euron som reservvaluta och gör Europa mindre utsatt för snabba växelkursförändringar i takt med att prissättning och fakturering i euro blir allt mer omfattande. Euroområdets blotta storlek betyder att politiska beslut och den ekonomiska utvecklingen inom EMU får återverkningar på andra håll, inte minst eftersom de globala finansiella marknaderna fungerar som en allt starkare internationell spridningskanal. Detta innebär också risker genom att eurons växande internationella ställning utsätter euroområdet för omstörtande omfördelningar i investeringsportföljer mellan de huvudsakliga internationella valutorna och tillgångsklasserna. Sammantaget har eurons ökade betydelse som internationell valuta och den förenade styrkan i euroområdets ekonomi förändrat spelreglerna för EMU:s medlemsstater och för deras internationella partners.

Euroområdet måste därför **bygga upp en internationell strategi** som står i proportion till dess valutas internationella ställning. Efter ett framgångsrikt första decennium behöver euroområdet, som redan fungerar som ett stabilitetsankare för grannländerna, nu utveckla en tydlig och heltäckande strategi i internationella ekonomiska och finansiella frågor, både i multilaterala fora och genom bilateral dialog med strategiska partners. Euroområdet måste förbättra sin samordning och definiera gemensamma ståndpunkter samt – närhelst så är lämpligt – gemensamma direktiv som gäller alla dessa frågor. Det måste tala med en röst om växelkurspolitik och ta sitt ansvar i frågor som rör finansiell stabilitet och makroekonomisk övervakning. Risker att korrigeringen av obalanserna i världsekonomin påverkar euroområdets och dess medlemsstaters konkurrenskraft oproportionerligt mycket ökar behovet av dessa förändringar.

Det mest effektiva sättet för euroområdet att få ett inflytande som motsvarar dess ekonomiska tyngd är att **utveckla gemensamma ståndpunkter och konsolidera sin representation, i slutändan genom en gemensam representation** i de relevanta internationella institutionerna och forumen. Detta är ett ambitiöst mål och framsteg på programmet för den yttre representationen kommer först och främst att vara avhängiga av ett mer effektivt system för eurorådets ekonomiska styrning. Även om EU och euroområdet av andra länder ofta ses som överrepresenterade i internationella organisationer (uttryckt i termer av både platser och antal röster) står eurorådets inflytande i ekonomiska fora fortfarande inte proportion till dess ekonomiska tyngd. Att konsolidera eurorådets yttre representation skulle stärka dess internationella förhandlingsstyrka och minska kostnaderna för internationell samordning, både för euroområdet och för dess viktigaste partners. Det skulle också frigöra behövligt utrymme för nya industriländer att öka sitt deltagande i internationella finansiella institutioner.

III. Att främja en effektiv styrning av EMU

EMU:s system för **ekonomisk styrning måste leva upp till de utmaningar** euroområdet står inför. Den nuvarande ansvarsuppdelningen mellan de institutioner och instrument som styr utformningen av den ekonomiska politiken i EMU är detta oaktat på det hela taget sund. Inte desto mindre finns det ett klart behov att anpassa institutioner och praxis för att kunna hantera de framväxande politiska utmaningarna.

Ett engagemang från alla EU:s medlemsstater inom Ekofinrådet är mycket viktigt när det gäller att säkerställa att EMU fungerar effektivt. Ekofinrådet har från allra första början varit forumet för ekonomisk-politiskt beslutsfattande i EU och, med tanke på den ökande överlappningen mellan euroområdet och EU, bör det även i fortsättningen ha en central roll i EMU:s system för ekonomisk styrning genom att mer grundligt integrera EMU-frågor i sitt arbete. Det bör i synnerhet vara pådrivande för en mer enhetlig strategi inom sina egna kompetensområden – dvs. makroekonomisk politik, finansiella marknader och beskattning – i syfte att säkerställa positiva synergier mellan dessa områden. Det nuvarande fördraget ger stort utrymme för en mer heltäckande samordning och övervakning enligt dessa linjer över hela EU. Samtidigt som det nya Lissabonfördraget, när det väl antagits, kommer att stärka eurorådets finansministrars roll i frågor som rör EMU:s funktion, kommer likväl alla diskussioner om dessa frågor att ske inom Ekofinrådet.

Eurogruppen bör fortsätta att fungera som en plattform för att fördjupa och bredda samordningen och övervakningen av den ekonomiska politiken i EMU. När det gäller övervakningen av finanspolitiken bör exempelvis förhandssamordning av budgetpolitiken genom den medelfristiga översynen av de offentliga finanserna inriktas på att styra inriktningen av finanspolitiken över konjunkturcykeln som ett sätt att ta itu med eventuella konjunkturförstärkande tendenser. Med tanke på den utmaning som den åldrande befolkningen utgör är det en viktig uppgift att öka effektiviteten i stabilitets- och tillväxtpaktens preventiva aspekt när det gäller att stödja att ambitiösa medelfristiga mål uppnås. I syfte att undvika att obalanser och alltför stora skillnader mellan länderna i euroområdet utvecklas bör eurogruppen utbyta åsikter, utarbeta riktlinjer i fråga om policy och övervaka att medlemsstaterna fullgör sina åtaganden på områden som främjar anpassningskapacitet och makroekonomisk stabilitet. De kollegiala granskningarna – multilaterala diskussioner om utvecklingen på relevanta områden i ett eller flera länder – bär stärkas så att finansministrarna uppmuntras att betrakta nationella frågor och nationell politik i eurorådets perspektiv. Eurogruppen bör vidare ägna större uppmärksamhet åt

övervakningen av Lissabonprocessens rekommendationer avseende euroområdet för att genom strukturella reformer öka den potentiella tillväxten och stärka konkurrenskraften.

Kommissionen bör spela en stark, stödjande roll när det gäller att säkerställa att EMU fungerar effektivt. Den uppmanas att främja samordningen av politiken och samtidigt bygga in EMU-dimensionen i sina förslag om politikens utformning. Den bör intensifiera sin finanspolitiska och makroekonomiska övervakning och främja ytterligare ekonomisk och finansiell integration. Den bör i sin övervakande roll fördjupa bedömningen av den ekonomiska och finansiella utvecklingen i euroområdet, med särskild inriktning på de externa effekterna av nationella politiska beslut. Arbetet på att förbättra de konjunkturrensade och strukturella finanspolitiska indikatorernas tillförlitlighet bör gå vidare i samarbete med medlemsstaterna. När det gäller den internationella dagordningen behöver kommissionen stärka sin roll i internationella meningsutbyten och fora. Sammanfattningsvis måste kommissionen stödja ansträngningar att förbättra EMU:s sätt att fungera både internt och internationellt genom att påta sig de skyldigheter som den tilldelas av fördraget som väktare av en sund ekonomisk politik. I detta syfte bör den sträva efter att bättre utnyttja de instrument som finns att tillgå enligt fördraget.

Det nya fördraget kommer, när det väl ratificerats, att öppna möjligheter att förstärka samordning och övervakning av den ekonomiska politiken i euroområdet. Artikel 136 i det kommande fördraget om Europeiska unionens funktionssätt ger möjlighet att "besluta om åtgärder för de medlemsstater som har euron som valuta för att stärka samordningen och övervakningen av dessa länders budgetdisciplin, [och] för dessa medlemsstater utarbeta riktlinjer för den ekonomiska politiken och se till att de överensstämmer med de riktlinjer som har antagits för hela unionen, samt se till att de övervakas". Vidare kommer fördraget att förstärka kommissionens roll som en oberoende "skiljedomare" inom ramen för den multilaterala övervakningen, där artikel 121 ger kommissionen möjlighet att utfärda direkta "varningar" till en medlemsstat när dess ekonomiska politik inte är förenlig med de allmänna riktlinjerna eller riskerar att äventyra den ekonomiska och monetära unionens funktion.

EMU:s system för ekonomisk styrning måste **säkerställa att utvidgningen av euroområdet fortgår smidigt**. Under det kommande decenniet beräknas euroområdet komma att utvidgas till att omfatta flertalet nuvarande medlemsstater i EU och genom att det säkerställs att denna process går vidare på ett lämpligt sätt kommer ekonomins effektiva funktion i euroområdet att säkras i framtiden. Länder som deltar i ERM II bör dra nytta av den ökade makroekonomiska stabiliteten i den miljön för att bedriva en sund ekonomisk politik och strukturpolitik. Kommissionen bör i enlighet med fördraget regelbundet avge en rättvisande bedömning av de framsteg som görs i konvergensprocessen och av hur hållbara de är. Eurogruppen och Ekofinrådet har i sin tur ett särskilt ansvar för att bygga upp förtroende, följa upp den ekonomiska utvecklingen och ge nödvändig ledning för utformningen av den ekonomiska politik och de reformer som krävs för att uppnå nominell och real konvergens för framtida medlemsstater i euroområdet.

Det finns också ett behov av **att förbättra dialogen kring EMU bland Europeiska unionens institutioner liksom med allmänheten generellt**. Kommissionen bör utveckla dialog och samråd med särskilt med Europaparlamentet och även med europeiska och nationella intressenter. I samma anda bör eurogruppen föra en kontinuerlig dialog med ECB, Europaparlamentet och arbetsmarknadens parter i euroområdet. Samtliga dessa institutioner och inte minst kommissionen bör förbättra kommunikationen om frågor som rör EMU med allmänheten.

Det är särskilt nödvändigt att bättre förklara eurons väsentliga makro- och mikroekonomiska fördelar, som exempelvis dess roll som skyddsvärn under den senaste finansiella turbulensen, och det betydande, positiva bidrag som den ekonomiska politiken i den ekonomiska och monetära unionen ger.

SLUTSATS

EMU är en otvetydig framgång. Tio år efter sin tillblivelse har den säkerställt makroekonomisk stabilitet, drivit på Europas ekonomiska integration – inte minst genom dess successiva utvidgningar –, ökat sin förmåga att stå emot negativa ekonomiska chocker och blivit ett regionalt och globalt stabiliserande kraftfält. Den gemensamma valutan och den politik som ligger till grund för den har nu mer än någonsin visat sig vara en stor tillgång. Inte desto mindre finns det en outnyttjad potential att uppnå vidare fördelar av EMU. Detta – i förening med trängande utmaningar som globalisering, knappa naturresurser, klimatförändring och åldrande befolkningar, – nödvändiggör en förbättrad samordning av den ekonomiska politiken, ökade framsteg i det strukturella reformarbetet, en starkare global roll för euron och ett orubbligt åtagande från medlemsstaternas sida om att uppnå dessa mål. Det faktum är att effekterna av dessa globala trender redan är kännbara i form av högre energi-, livsmedels och råvarupriser och att den finansiella turbulensen och globala växelkursjusteringen bara understryker vikten av att vidta åtgärder i rätt tid.

Genom att genomföra den inhemska och yttre politiska dagordningen och förbättra styrningen på det sätt som beskrivits kommer ett stort steg framåt att tas när det gäller att bemästra de utmaningar som euroområdet och den globala ekonomin står inför. Det kommer också att ge viktiga positiva resultat för alla EU-medlemsstater.

- **EMU förblir en milstolpe i integrationsprocessen i EU.** Trots att dess målsättningar och landvinningar är av övervägande ekonomisk karaktär har EMU aldrig varit ett enbart ekonomiskt projekt. Från allra första början uppfattades EMU som ett avgörande steg i EU:s integrationsprocess. Denna roll har blivit än starkare efter det att EU sedan 2004 utvidgats från 15 till 27 medlemsstater, där alla nyanslutna medlemsländer i EU förbereder sig för att införa euron. Utsikten att kunna ansluta sig till euroområdet har utgjort en av de främsta drivkrafterna för dessa länders ansträngningar att nå konvergens i fråga om levnadsstandard med övriga EU.
- Ett väl fungerande EMU är en stor tillgång för EU som helhet, inte minst eftersom den överväldigande majoriteten, om än inte alla, EU-länderna förr eller senare kommer att gå med i EMU. En blomstrande ekonomi i euroområdet kommer att bidra till välbefinnande och dynamik i hela EU, och därigenom stärka allmänhetens stöd för EU-integrationen såväl inom som utanför euroområdet.

- **Ett starkt EMU kommer även att främja EU:s ledarskap i den globala ekonomin.** Ett väl fungerande euroområde skapar förutsättningar för EMU att inta en kraftfull extern position, både på det makroekonomiska planet och på området för global finansiell tillsyn och reglering. Att bevisa sin förmåga att stärka euroområdets externa roll och påta sig sina globala förpliktelser kommer att ge positiva externa effekter för EU inom andra politikområden inom vilka EU har ambitionen att inta en global ledarroll, t.ex. hållbar utveckling, bistånd, handelspolitik, konkurrens och mänskliga rättigheter.

Kommissionen strävar efter att främja en bred samsyn om hörnstenarna i denna programförklaring som kommer att göra EMU bättre rustat att möta de kommande årens utmaningar. Det krävs politisk vilja och beslutsamhet för att förverkliga denna omfattande dagordning. Att EMU blivit så framgångsrikt visar att politiska initiativ och politisk ambition kan generera betydande ekonomiska, sociala och politiska resultat. Samtidigt är alla parter fortsatta medverkan absolut nödvändig för att i full utsträckning uppnå dessa resultat. Kommissionen kommer därför att uppmanas till en bred diskussion om dessa frågor under andra halvåret 2008 och tillsammans med andra EU-institutioner och en rad relevanta organ och intressenter aktivt stödja en bred samsyn om de grundläggande inslagen i denna dagordning. Med utgångspunkt i denna diskussion kommer kommissionen att lägga fram de lämpliga operativa förslagen.